

**Сергій Семів¹, Ярослав Березівський², Ігор Бараняк³,
Ольга Мульська³, Уляна Іванюк⁴**

¹Львівський торговельно-економічний університет

²Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені Степана Гжицького

³ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»

⁴Львівський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

Україна

ПРІОРИТЕТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ*

Мета. Метою статті є ідентифікація тенденцій зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України та розробка прикладних рекомендацій щодо регулювання зовнішньої міграції в умовах необхідності збереження людських ресурсів.

Методологія / методика / підхід. Теоретичною та науково-методичною основою дослідження стали теорії міграціології, соціальної економіки та демографії, методи пізнання міграційних явищ і процесів. У процесі дослідження використано такі методи та підходи, як: логічного узагальнення й синтезу для формування основних висновків і пропозицій дослідження; компаративного аналізу – порівняння тенденцій зовнішньої міграції населення областей Карпатського регіону із середньодержавними показниками; структурного та географічного аналізу – для оцінки частки мігрантів країн реципієнтів регіону; графічний і картографічний – для візуалізації результатів оцінки та аналізу міграційних потоків.

Результати. У результаті дослідження встановлено, що обсяги зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України як прикордонних територій є значними порівняно із загальнонаціональними тенденціями. Найбільші обсяги міграційних потоків із Карпатського регіону спрямовані до Польщі, Чехії, Угорщини, Німеччини, Італії. Результати структурного аналізу підтвердили тісні міграційні зв'язки областей регіону із сусідніми державами, зокрема Закарпатської області з Угорщиною, Львівської та Івано-Франківської областей з Польщею, Чернівецької області з Молдовою. Визначено, що реальні показники обсягів зовнішньої міграції з Карпатського регіону значно перевищують дані офіційної статистики. Доведено, що критичними викликами інтенсифікації зовнішньої міграції населення Карпатського регіону є: зростання обсягів освітньої і трудової міграції молоді при активній політиці залучення висококваліфікованих і робочих кадрів у країнах ЄС, посилення дисбалансів регіональних ринків праці, низький рівень оплати праці та доходів населення, відсутність ефекту заміщення робочої сили через низький рівень демографічного відтворення та активної політики приваблення іммігрантів.

Оригінальність / наукова новизна. Удосконалено систему пріоритетних цілей регіональної міграційної політики в частині обґрунтування механізмів регулювання зовнішньої міграції населення, в основу якої покладено формування інформаційно-аналітичної бази

---

* Дослідження виконано в рамках науково-дослідної теми «Міграційна активність населення Карпатського регіону» (ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», № держреєстрації 0119U002010, 2019–2021 рр.).

зовнішньої міграції прикордонних територій і розробку нової електронної системи обліку трудової й освітньої міграції. Уперше запропоновано систему заходів забезпечення конвергенції інституційної системи регулювання регіональних міграційних потоків із Карпатського регіону відповідно до провідних моделей країн ЄС.

Практична цінність / значущість. Запропоновано й обґрунтовано інструменти та відповідні засоби регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону в умовах необхідності збереження людських ресурсів і забезпечення інтелектуально-кадрової безпеки регіону для їх упровадження регіональними органами влади.

Ключові слова: зовнішня міграція, Карпатський регіон, міграційний вектор, міграційний потік, інструменти регулювання, економічний розвиток.

**Sergiy Semiv¹, Yaroslav Berezivskiy², Ihor Baranyak³,
Olga Mulka³, Ulana Ivaniuk⁴,**

¹*Lviv University of Trade and Economics*

²*Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv*

³*SI “Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy
of the NAS of Ukraine”*

⁴*Lviv Institute of Interregional Academy of Personnel Management
Ukraine*

PRIORITIES AND TOOLS OF REGULATION OF EXTERNAL MIGRATION IN THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE*

Purpose. *The purpose of the article is to identify trends in external migration of the population in the Carpathian region of Ukraine and to develop applied recommendations for the regulation of external migration in the context of the need to save human resources.*

Methodology / approach. *The theoretical and scientific-methodological basis of the study are the theories of migration, social economy and demography, methods of cognition of migration phenomena and processes. Current research involves such methods and approaches as logical generalization and synthesis to create the basic conclusions and proposals; comparative analysis to compare trends of external migration in the Carpathian region with average national indicators; structural and geographical analysis to assess the migrant rates in recipient countries; graphic and cartographic methods to visualize the results of research of migration flows.*

Results. *The volume of external migration of the population in the Carpathian region of Ukraine as a border area is significant compared to national trends. The largest volumes of migration flows from the Carpathian region are directed to Poland, the Czech Republic, Hungary, Germany, and Italy. The results of the structural analysis confirm the close migration relations of oblasts of the Carpathian region and neighboring countries, including the Carpathian region and Hungary, the Lviv and Ivano-Frankivsk oblasts with Poland, and Zakarpattia oblast and Moldova. It is determined that the real indicators of external migration from the Carpathian region significantly exceed the data of official statistics. It is proved that the critical challenges caused by*

---

* The research has been conducted within the framework of Applied Research «Migration Activity of the Population of the Carpathian Region» (SI “Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine, Reg. No. 0119U002010, period: 2019–2021).

the growing external migration in the Carpathian region relate to: increasing educational and labour migration of young people against an active pull migration policy for high qualified and working staff in the EU, increasing imbalances in regional labour markets, low wages and incomes, non-availability labour substitution effect due to low demographic reproduction and active immigration policies.

Originality / scientific novelty. *The system of priority goals of regional migration policy has been improved in terms of substantiation of mechanisms for regulating external migration of the population, which is based on the formation of information and analytical base of external migration of border areas and development of a new electronic system of labour and educational migration. For the first time, it has been proposed a system of measures to ensure the convergence of the institutional system for regulating regional migration flows from the Carpathian region by the leading models of EU countries.*

Practical value / implications. *There are proposed and substantiated the tools and appropriate measures for regulating the external migration of the population in the Carpathian region under conditions of the need to save human resources and ensure the intellectual and personnel security in the region for their implementation by regional authorities.*

Key words: *human resources, external migration, Carpathian region, migration vector, migration flow, regulatory tools, economic development.*

Постановка проблеми. Поглиблення глобалізаційних процесів і цифровізація економіки виступають драйверами економічного зростання країни, сприяють трансферту сучасних технологій, дифузії інноваційного розвитку у всіх сферах суспільства, поширення міграції бізнесу, а також інтенсифікації зовнішньої трудової, освітньої, стаціонарної та інших видів міграції населення України, особливо в прикордонних територіях. Міграція населення виступає драйвером трансформацій економічної системи, трансформацій культурних цінностей і перерозподілу людського капіталу, а також особистісних цінностей, змін репродуктивної поведінки населення та посилення диспропорцій статево-вікової структури мешканців територій. Натомість старіння населення й зменшення обсягів робочої сили в країнах ЄС, у т. ч. посилення проблем демографічного відтворення, сприяють посиленню дії чинників притягування людських ресурсів до країн із високим рівнем економічного розвитку та якості життя.

Тенденції зовнішньої міграції населення Карпатського регіону виступають детермінантами демографічної ситуації та соціально-економічних процесів в окремих областях. Спостерігається негативний вплив міграції на розвиток трудового потенціалу, сферу виробництва та збуту, забезпечення інтелектуальної й кадрової безпеки регіону, стійкість освітньої сфери та ін. Водночас серед позитивних наслідків найбільш ваговими є встановлення балансу регіональних ринків праці через скорочення безробіття, зниження рівня бідності та підвищення платоспроможності населення через збільшення грошових трансфертів трудових мігрантів.

Тенденції соціально-економічного розвитку областей Карпатського регіону (Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька) диференціюються від середньодержавних, що виступає основним мотиваційним чинником

зовнішньої міграції населення регіону, особливо сільських територій, менш економічно розвинених районів, де попит на працю є незначний, до країн ЄС. Кон'юнктура ринку праці Карпатського регіону стає все більш дисбалансовою, що призводить до зростання безробіття особливо серед молоді. Інтенсифікація міграційних процесів у Карпатському регіоні позначилися й на послабленні демографічної стійкості територій, зменшенні рівня забезпеченості регіону трудовими ресурсами та уповільненні темпів людського розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фокус вітчизняних досліджень зовнішньої міграції спрямований на національний рівень, а регіональний рівень залишається поза увагою, що не дозволяє у повній мірі враховувати особливості розвитку демовідтворювальних процесів депресивних чи прикордонних територій, виявляти ризики демографічних змін, обґрунтовувати наслідки впливу міграції на соціально-економічний розвиток регіонів, а також моделювати сценарії соціально-демографічного розвитку, що дозволить імплементувати механізми збереження людських ресурсів і реалізовувати ефективні управлінські заходи, спрямовані на регулювання міграційних потоків.

Індикатори масштабності й тривалості еміграції, які пронизують майже усі сектори національної економіки, не можуть залишатися поза увагою експертів, аналітиків, зокрема учених міграціологів. Вагомий внесок у дослідження зовнішньої міграції населення, прикладних аспектів регулювання міграційних потоків за умов соціально-економічних трансформацій України належить Е. Лібановій [1; 2], яка довела економічний характер зовнішньої міграції населення, особливо трудової, підкреслюючи велику диференціацію в рівнях оплати праці в Україні та за кордоном. Інші вітчизняні та міжнародні науковці, зокрема О. Позняк, Ю. Білан, М. Lücke та D. Saha, У. Садова [3–6], виявивши вплив параметрів соціально-економічного розвитку країни на рівень інтенсифікації зовнішніх міграційних процесів, доводять, що головним драйвером для зростання активності зовнішньої міграції населення є дисбаланс регіональних ринків праці. Водночас В. Геєць, В. Кравців [7; 8] підкреслюють значну залежність економічного розвитку країни від рівня людського потенціалу, який скорочується внаслідок посилення зовнішньої міграції населення. Проблеми інтелектуальної міграції та відтоку висококваліфікованих кадрів із України розглянуто в працях О. Малиновської, С. Вовканича, В. Бідака та О. Левицької [9; 10].

Фокус уваги досліджень на Карпатському регіоні України підсилює прикладний характер побудови механізму регулювання зовнішньої міграції населення з метою удосконалення регіональної міграційної політики. В окремих країнах ЄС є гостра потреба в робочих кадрах (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) особливо на сезонні роботи, а також проблема демографічного відтворення (Німеччина, Латвія, Франція, Італія), у яких мігранти з регіону виступають структурними елементами ефекту заміщення робочої сили [11–13]. Натомість, погіршення соціально-економічної ситуації, уповільнення темпів економічного зростання, згортання виробництва й

звуження пропозиції зайнятості, зниження рівня доходів населення стали предметом наукових досліджень у фокусі push-факторів еміграції, особливо трудової міграції населення Карпатського регіону України [14].

Вагомий внесок у дослідження причин, тенденцій і ризиків зовнішньої міграції населення України, особливо прикордонних територій, регіональних аспектів міграційних потоків із Карпатського регіону України, моделювання потенційних обсягів зовнішньої міграції до окремих країн ЄС, а також каузального зв'язку міграції населення та соціально-економічного розвитку територій України належить Львівській школі регіоналістики [15–19]. Чимала кількість їх публікацій присвячена трудовій та освітній міграції, а також соціально-економічним ефектам і наслідкам міграційної активності населення Карпатського регіону України.

Варто відзначити про особливий внесок досліджень А. Danzer та В. Dietz, М. Okólski, В. Vollmer та О. Malynovska щодо швидкості й інтенсивності зовнішньої міграції в європейських країнах, включаючи Східну Європу [20–22]. Не менш вагоме значення для наукової спільноти мають наукові праці К. Zimmermann, Y. Woo та Е. Kim, у яких представлено економетричне моделювання впливу економічного зростання територій країн на зовнішню міграцію населення [23; 24].

Учені М. Erdal та А. Lewicki здійснили прорив у методології дослідження міграційної активності населення країн [25], який ґрунтувався на аналізі поточних міграційних потоків. Примітно, що в науковому дискурсі спостерігається значна кількість публікацій щодо побудови універсальної методики аналізування інтенсивності зовнішньої міграції та виведення емпіричного показника міграційної активності населення [26–28]. Використання валідного та компаративного методичного підходу до аналізування інтенсивності міграційних процесів дозволить робити аргументовані висновки про активність, мобільність та обсяги різних видів і форм міграції.

Численні дослідження у сфері міграціології стосуються впливу міграції населення на медико-демографічний стан, економічний розвиток, рівень життя населення, а також сферу зайнятості та ринок праці. На науковому просторі присутні також дослідження [29–32] щодо перспективного демографічного розвитку регіонів з урахуванням міграції населення на основі гравітаційних і матричних моделей і прогнозів демографічного відтворення, результати яких дозволяють демонструвати потенційні демографічні втрати в регіоні, економічні вигоди від міграції. Результати таких досліджень служать базисом для побудови ефективних інструментів регулювання зовнішньої міграції населення з метою мінімізації негативних наслідків для економічного зростання країни.

Мета статті. Метою статті є ідентифікація тенденцій зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України та розробка прикладних рекомендацій щодо регулювання зовнішньої міграції в умовах необхідності збереження

людських ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішня міграція населення регіону є соціальним та економічним феноменом, що впливає на рівень офіційної зайнятості населення працездатного віку, наявний дохід, капітальні інвестиції та валову додану вартість, рівень збереження людських ресурсів та ін. Перекази трудових мігрантів як фінансові детермінанти міграційної активності впливають на якість життя місцевого населення. Так, інтенсивні міграційні потоки, які є сукупністю міграції людських ресурсів, товарів, послуг, трансфертів, інвестицій, бізнесу, інтелектуальної власності, визначають демографічну ситуацію регіону, спричиняючи відтік молодого працездатного населення та змінюючи екістико-поселенську структуру. Зовнішня міграція населення Карпатського регіону за останні роки набуває все більших обсягів, включно зі зміною вектора спрямування.

Міграційний вектор із Карпатського регіону до країн ЄС зумовлений численними соціально-економічними причинами та дисбалансом регіонального ринку праці, а також нестабільною соціально-економічною й політичною ситуаціями. Розмір заробітної плати виступає як стимулюючою міграційною установкою (чинник виштовхування) у місцях походження мігрантів і основним фактором притягання в місцях призначення. Водночас сукупність міграційних векторів із регіону-донора до країн-реципієнтів утворюють міграційні мережі, розвиток яких залежить від безпекових чинників, соціально-економічної та політичної стабільності, рівня поширення ринкових турбулентностей, структурних змін в економіці та рівня розвитку регіону.

Обсяги зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України істотні та мають тенденцію до зростання. За даними офіційної статистики, найбільша частка мігрантів із Карпатського регіону у 2016–2019 рр. виїхала до Угорщини, Польщі та Чехії, а також Німеччини, Італії та Іспанії. Результати структурного аналізу підтвердили тезу про наявність системи міграційних векторів із сусідніми країнами, зокрема Закарпатська область – Угорщина, Львівська область – Польща, Чернівецька область – Молдова (рис. 1). Примітно, що причинами формування мікро-міграційних векторів є значна інтенсивність міграції населення із цих областей, економічне співробітництво, ментальна, політична та географічна спорідненість прикордонних територій. Варто додати, що формування міграційних векторів «Львівська область – Нігерія» і «Чернівецька область – Індія», зумовлено освітньою рееміграцією іноземних студентів, які навчалися у закладах вищої освіти Карпатського регіону.

Проте дані офіційної статистики не враховують тих осіб, які працюють нелегально або на сезонних роботах, що є причиною недообліку реальних обсягів зовнішньої міграції населення із Карпатського регіону. Доступна статистична інформація також недостатньо надійна, оскільки є значні розбіжності в кількісній оцінці щодо міграційних потоків. Для прикладу, за інформацією Державної служби статистики України у 2005–2018 рр. до

Німеччини з України виїхало близько 24 тис. осіб, тоді як за даними німецького статистичного офісу – 129 тис. осіб. Недооблік мігрантів в українських даних становить 5–10 тис. осіб щороку. Слід зазначити, що найбільший розрив у статистичних даних двох країн досяг у 2016 р. і становив 13 тис. осіб [33]. Таку ситуацію можна пояснити тим, що вітчизняна статистика не фіксує усі випадки прибуття й вибуття. Є багато випадків, коли виїзд громадян України на постійне проживання здійснюється без офіційного звернення до влади. Тому українські емігранти, які отримали іноземне громадянство, не пройшовши відповідних процедур в Україні, досі вважаються громадянами України.

Рис. 1. Країни-реципієнти зовнішньої міграції населення з Карпатського регіону: структурно-географічний аналіз, 2016–2018 рр.

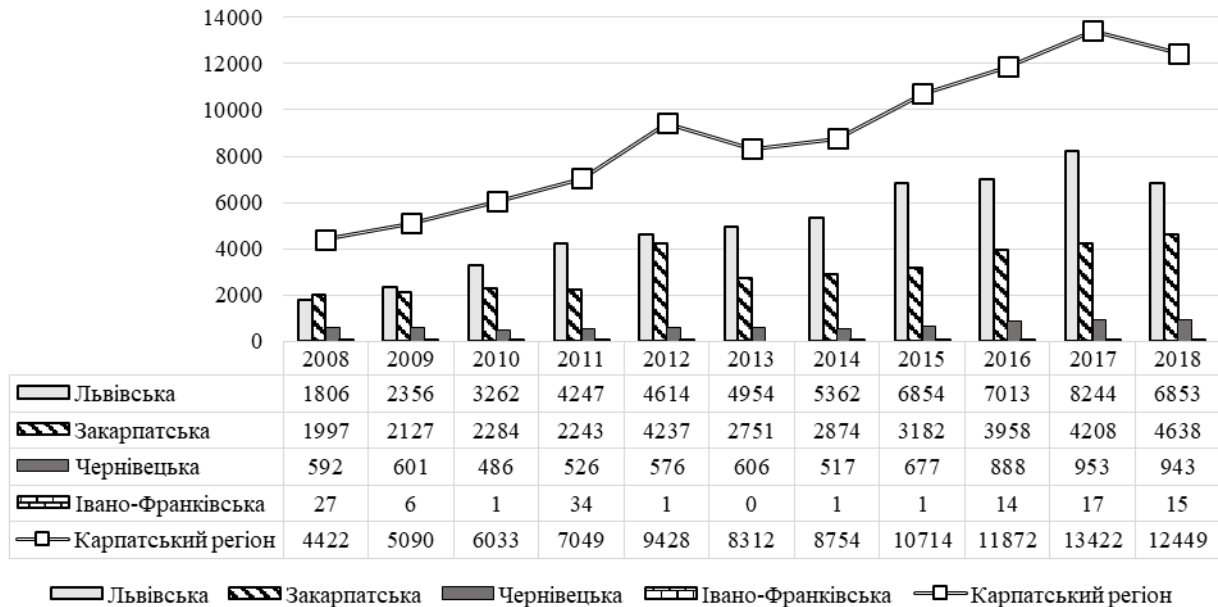
Примітка. Розраховано як співвідношення вибулих із областей Карпатського регіону до окремих країн та загальної кількості вибулих із Карпатського регіону.

Джерело: побудовано авторами за даними Головних управлінь статистики у Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській та Чернівецькій областях.

Недостовірність статистичної інформації щодо міжнародної міграції в Україні підтверджують і дані Державної прикордонної служби України (рис. 2), у звітності якої присутні дані про значну кількість перетинів кордону.

Соціально-економічна асиметрія розвитку областей Карпатського регіону та країн ЄС виступає індикатором формування середовища виштовхування населення за кордон, зростання рівня міграційної активності. Натомість, значні міграційні потоки в країні притягання робочої сили детермінують необхідність формування нових міграційних векторів, які часто виступають базисом розвитку поточної міграційної мережі, зокрема освітньої, академічної чи трудової. Вектори міграційних потоків, у т.ч. інвестицій, грошових трансфертів, мають протилежне спрямування, ніж міграційні потоки трудових ресурсів. Міграційний потік характеризується наявністю міграційного коридору, який обмежений рамками законодавчих норм. Варто наголосити, що міграційні потоки водночас характеризуються якісними ознаками, найбільш

поширеними є знання, досвід, інформація. Фінансові міграційні потоки як детермінанти розвитку міграційної мережі виступають резервами економічного розвитку країни чи регіону, який виступає донором зовнішніх міграційних процесів.

Рис. 2. Кількість перетинів кордону громадянами Карпатського регіону України, 2008–2018 рр., тис. осіб

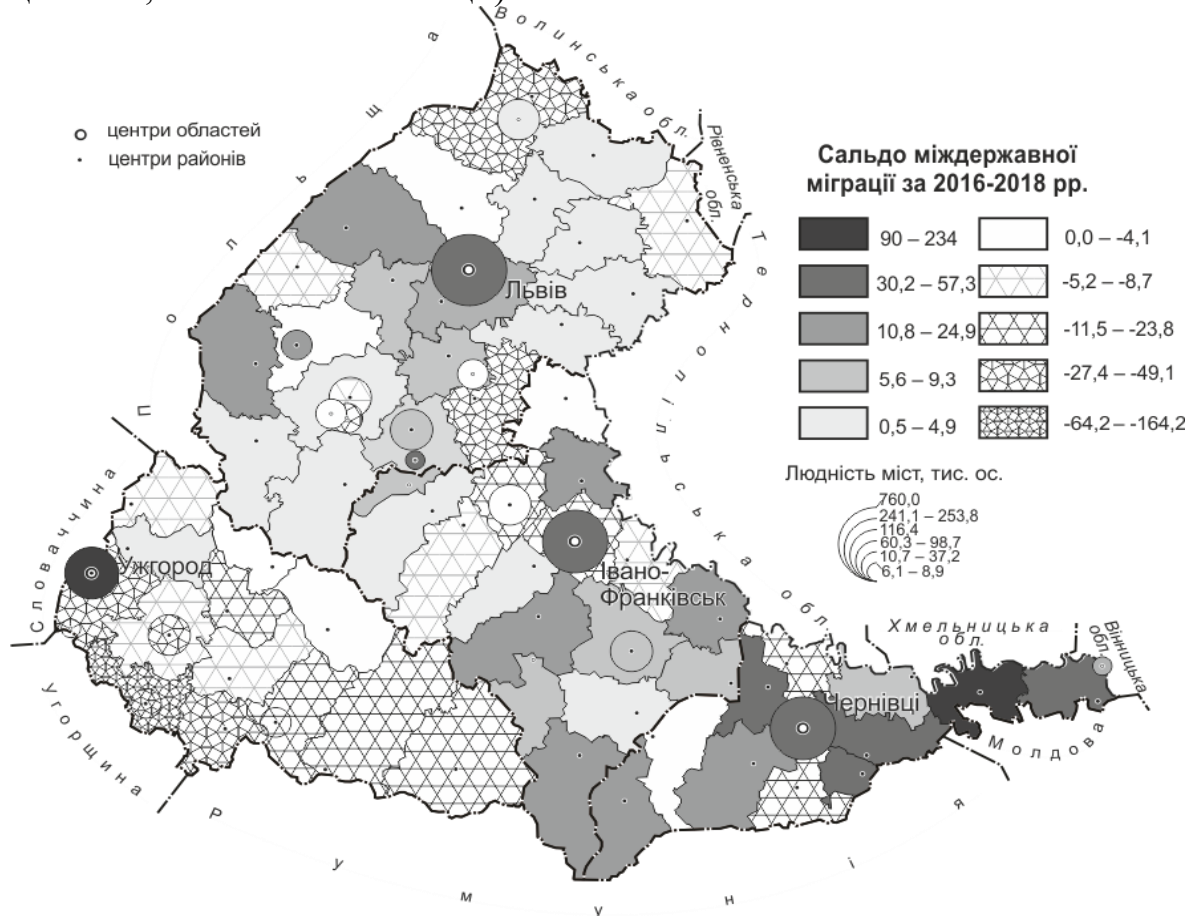
Джерело: складено авторами за даними Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України.

Регулювання зовнішньої міграції населення з Карпатського регіону вимагає формування системи моніторингу. Імплементация моніторингу зовнішніх міграційних потоків передбачає розрахунок емпіричного показника міграції. Ураховуючи недосконалість системи обліку міграції населення в Україні, методика обчислення емпіричного показника зовнішньої міграції має певні обмеження, що зумовило врахування саме сальдо міжнародної міграції з розрахунку на 100 тис. місцевого населення (рис. 3).

Побудова матриці взаємних кореляційних порівнянь дала змогу підтвердити тезу, що зовнішня міграція населення із Карпатського регіону має соціально-економічну природу, інтенсивність якої залежить від темпів зростання регіональної економіки (табл. 1). Так, тісний зв'язок із емпіричним показником зовнішньої міграції населення в Закарпатській області спостерігається з рівнями економічної активності населення та заробітної плати (коефіцієнти кореляції становлять -0,783 і 0,623 відповідно). Для Львівської області значущий зв'язок міграції присутній переважно із окремими параметрами розвитку соціальної сфери (рівнем економічної активності населення та наявним доходом). Натомість в Івано-Франківській області переважає значущий зв'язок зовнішньої міграції населення із економічними індикаторами (обсяг зовнішньоекономічної діяльності, співвідношення валового регіонального продукту та фонду заробітної плати штатних

працівників, капітальні інвестиції).

Рис. 3. Емпіричний показник зовнішньої міграції населення Карпатського регіону в розрізі районів і міст обласного значення, 2016–2018 рр.

Примітка. У розрахунку на 100 тис. населення.

Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків.

Примітно, що для Чернівецької області властивий помірний зв'язок із такими індикаторами розвитку соціальної сфери, як середньомісячна номінальна заробітна плата та наявний дохід населення.

Ключовими проблемними аспектами та новими ризиками, які виникають у результаті розвитку міграційних векторів із Карпатського регіону, є:

1. Активізація освітньої міграції та міграції висококваліфікованих спеціалістів, що підвищує ризик зменшення інтелектуального потенціалу областей Карпатського регіону. Міграційна та економічна політика країн ЄС за умов наростаючої демографічної кризи зосереджена на створенні умов для залучення людського капіталу для забезпечення потреб економіки регіону в робітничих кадрах.

2. Низький рівень технологічного розвитку промисловості та невисокий рівень оплати праці не сприяють зростанню економічного добробуту населення, залученню інвестицій і створенню спільних підприємств, що свідчить про низький рівень використання міграційних трансфертів.

3. Загострення проблем демографічного відтворення, зменшення кількості осіб у репродуктивному, економічно активному віці, лімітування виховної та

демовідтворювальної функції сім'ї, нівелювання статусу інституту сім'ї.

Таблиця 1

**Зв'язок параметрів соціально-економічного розвитку областей
 Карпатського регіону та зовнішньої міграції населення**

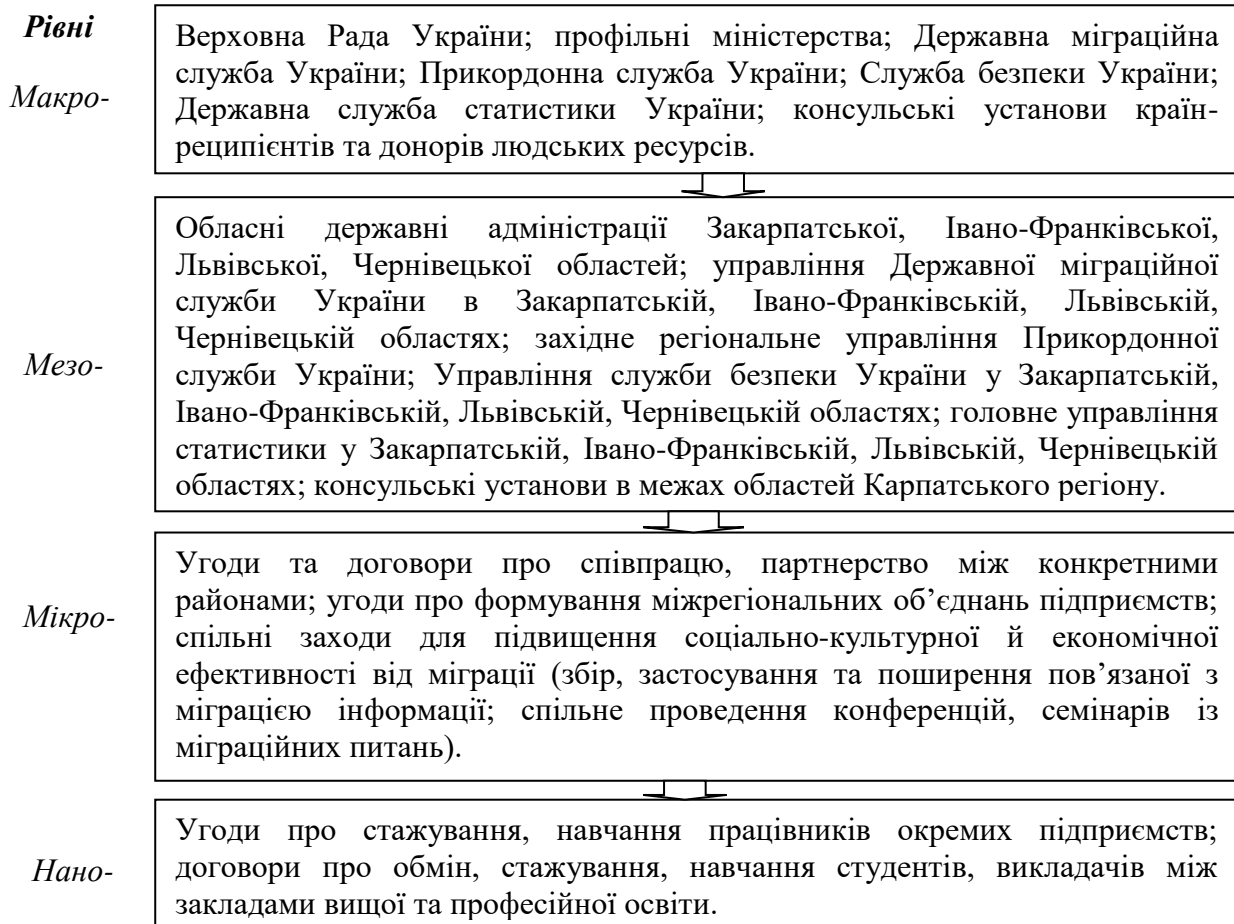
Індикатори	Коефіцієнти/області Карпатського регіону			
	r^{Zak}	r^{Lv}	r^{Iv-F}	r^{Ch}
<i>Соціальна сфера</i>				
Рівень безробіття усього населення у віці 15–70 років, % населення відповідного віку	0,48485	-0,36189	0,228455	-0,24362
Рівень економічної активності населення у віці 15–70 років, %	-0,78332	-0,64976	-0,16921	-0,04196
Середньомісячна номінальна заробітна плата (у середньому на одного штатного працівника), євро	0,62286	0,25113	0,09765	0,32473
Найвищий дохід населення (у розрахунку на одну особу), євро	-0,17302	0,56565	0,05764	-0,41319
Індекс споживчих цін, % до попереднього року	-0,11846	0,05227	-0,14596	-0,00076
Частка сукупних витрат домогосподарства на продукти харчування (у розрахунку на одне домогосподарство за місяць), %	0,26744	-0,46271	0,12013	0,00196
<i>Економічний розвиток регіону</i>				
Прямі іноземні інвестиції (у розрахунку на одну особу), євро	-0,17057	0,47489	-0,27192	-0,02247
Капітальні інвестиції (у розрахунку на одну особу), євро	-0,12228	-0,49749	-0,03414	-0,43204
Валова додана вартість (у розрахунку на одну особу), євро	0,04601	0,22797	-0,11095	-0,23909
Кількість малих підприємств (у розрахунку на 10 тис. населення)	-0,41108	-0,43739	0,16010	-0,39623
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі (у розрахунку на одну особу), євро	-0,39959	-0,12647	-0,07485	-0,80109
Обсяги зовнішньоекономічної діяльності (у розрахунку на одну особу), євро	0,68146	0,64905	0,45519	0,69631
Співвідношення ВРП до фонду заробітної плати штатних працівників	-0,34135	0,81969	-0,33614	-0,13363

Примітка. Жирним шрифтом виділено значущий зв'язок між показниками при $p=0.05$; курсивом – помірний зв'язок при $p=0.05$ за результатами кореляційного аналізу; r^{Zak} , r^{Lv} , r^{Iv-F} , r^{Ch} – коефіцієнти кореляції для Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської і Чернівецької областей відповідно.

Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків.

Відсутність ефективних інструментів регулювання міграційних потоків є значним ризиком для Карпатського регіону як регіону-донора робочої сили, оскільки сповільнюються темпи соціально-економічного розвитку, поглиблюється дивергенція показників економічної кон'юнктури, виникають нові прогалини в нормативно-правовій базі регулювання зовнішньої міграції, не відбуваються структурні зміни в національній і регіональній економіці. Тому

необхідною умовою побудови ефективного механізму регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону є формування інституціонального забезпечення, в основі якого лежить система інститутів і відповідних норм, які регулюють міграційні вектори. Так, регулювання еміграційних потоків у Карпатському регіоні повинні узгоджуватися на макро- та мезорівнях, але водночас імплементуватися безпосередньо на мікро- та нанорівнях (рис. 4).

Рис. 4. Інституціональне забезпечення регулювання міграційних потоків з Карпатського регіону

Джерело: авторська розробка.

На макрорівні регулювання міграційних потоків із Карпатського регіону безпосередньо пов'язане з нормативно-правовим забезпеченням, Законом України «Про імміграцію», «Про зовнішню трудову міграцію», Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. Інституційне забезпечення на макрорівні окреслює можливі умови розвитку міграційних векторів із Карпатського регіону, у т. ч. угоди та договори. Варто наголосити, що державним органом виконавчої влади, який реалізує державну та регіональну політику у сфері міграції, є Державна міграційна служба України та її територіальні підрозділи в межах областей Карпатського регіону. Так, Карпатсько-Польський міграційний вектор можна регулювати через призму окремих нормативно-правових актів, а саме Угод між Україною і Польщею про економічне співробітництво (15.03.2006 р.), співробітництво в галузі культури, науки і освіти (20.05.1997 р.),

Українсько-Польську Раду обміну молоддю (29.12.2015 р.), правила місцевого прикордонного руху (17.12.2014 р.), про співпрацю в галузі освіти (19.01.2015 р.). Імплементация цих угод центральними органами державної влади в Україні та Польщі дозволила розвинути інституціональну систему регулювання міграційних потоків, побудувати партнерські відносини на рівні місцевих громад. Примітно, що місцева влада м. Львова сформувала договірні відносини співпраці з такими містами Польщі, як Люблін, Перемишль, Вроцлав, Лодзь, Краків, Жешув.

Оптимальне інституціональне забезпечення регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону сприяє ефективній реалізації програм обміну учнями та студентами, академічної мобільності, а також проведення економічних бізнес-форумів, торгових, культурних, наукових, інформаційних заходів, які сприяють розвитку громадянського суспільства. Налагоджена співпраця на інституційному рівні приводить до збільшення економічних ефектів від міграції бізнесу та інтелектуальної власності, створення нових робочих місць, сприяє розвитку туризму. Відтак, міграційні потоки з країн ЄС у формі інвестицій і грошових трансфертів в економіку Карпатського регіону України сприяють створенню спільних підприємств, розвитку туризму, лібералізації візового режиму, соціально-економічній інтеграції та реалізації міграційного потенціалу населенням.

Регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону залежить від реалізації комплексу демографічних, соціально-економічних заходів й управлінських рішень органів влади, які повинні слугувати базисом для формування стратегічних пріоритетів регіональної міграційної політики (рис. 5).

Так, стратегічними орієнтирами регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону мають стати:

- удосконалення системи збору статистичних даних про міграцію населення з метою формування актуальної інформаційно-аналітичної бази для прийняття рішень органами державної влади;

- забезпечення належного рівня керованості міграційних потоків із Карпатського регіону в коротко-, середньостроковій і стратегічній перспективах;

- проведення щорічного моніторингу зовнішньої міграції населення в регіональному вимірі з метою визначення необхідності стимулювання або стримування їх розвитку окремих міграційних мереж і мінімізації негативних наслідків для розвитку регіональної економіки;

- розробки системи заходів для забезпечення інтелектуально-кадрової безпеки Карпатського регіону;

- активізація міграційних програм обміну у сфері освіти, науки, науково-дослідної та інноваційної діяльності, туризму, інвестиційних і бізнес-проектів;

- конвергенція інституціональної системи регулювання зовнішньої міграції з країнами ЄС, протидія сучасним міграційним викликам і загрозам Україні.

Рис. 5. Стратегічні пріоритети та інструменти регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону

Джерело: авторська розробка.

Пріоритетними інструментами регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону мають бути:

1. Проведення Всеукраїнського перепису населення з метою отримання якісної, актуальної статистичної бази даних щодо чисельності та структури населення Карпатського регіону в розрізі основних демографічних характеристик, а також даних щодо еміграції й імміграції населення із виокремленням географічної спрямованості, статево-вікових особливостей, освітніх і професійних якостей.

2. Імплементация досвіду організації збору статистичних даних і ведення системи обліку мігрантів статистичними службами Польщі та Німеччини через створення загальнонаціонального реєстру громадян, іноземців та емігрантів.

3. Проведення моніторингу кількісно-структурних характеристик зовнішньої міграції населення задля формування актуальної та комплексної бази як інформаційно-аналітичного забезпечення дієвих управлінських рішень органами регіональної влади. Реалізація цього інструменту вимагає застосування таких заходів:

- збільшення функцій регіональних відділень Державної міграційної служби України та Державної служби статистики України в частині контролю за якістю вітчизняної статистичної інформації з використанням «дзеркальних даних» основних країн-реципієнтів;

- розширення сфер співпраці регіональних відділень Державної міграційної служби України з територіальними структурами Державної прикордонної служби України;

- створення аналітичних центрів у підпорядкуванні обласних відділень Державної міграційної служби України, основним завданням яких має стати ведення аналітичних розрахунків щодо обсягів міграційних процесів, розмірів грошових трансфертів, доцільності міграційних облігацій тощо.

4. Формування регіональної міграційної політики (для Карпатського регіону як прикордонних територій) з урахуванням ефекту заміщення робочих кадрів, що викликає необхідність застосування спеціальних заходів:

- створення комісії у складі з іммігрантами та фахівцями у сфері міграціології, роботодавцями та профспілковими організаціями з метою напрацювання прикладних положень політики регулювання зовнішньої міграції;

- покращення дозвільної системи працевлаштування іноземців із урахуванням кон'юнктури регіональних ринків праці;

- перегляд правового статусу нелегальних іммігрантів, які проживають на території Карпатського регіону тривалий час (більше 10 років), мають постійне місце праці, не були учасниками кримінальних дій.

5. Розширення договірної регіональної співпраці з країнами ЄС з метою створення умов для розвитку як діаспорних мереж українців закордоном, так й іноземців у межах областей Карпатського регіону.

6. Стимулювання рееміграції освітніх і трудових мігрантів із Карпатського

регіону. Реалізація інструменту рееміграції передбачає узгодження положень і укладення доповнень до міждержавних договорів у сферах освіти, підготовки кадрів, зайнятості та міграції для «вмонтування» дієвих чинників-мотиваторів до повернення, пов'язаних із гарантіями збереження місць праці та навчання, проектами інтеррегіональної співпраці в рамках освітньо-трудового обміну та мобільності, податково-фіскальними канікулами та фінансово-економічними стимулами при інвестуванні, організаційною та іншою підтримкою створення нових видів бізнесу на території Карпатського регіону, легалізацією діяльності системи посередників на ринку міграційних послуг і формуванням якісної прозорої інфраструктури міграції.

7. Посилення дії внутрішніх чинників стримування зовнішньої трудової міграції з Карпатського регіону та поступової (на першому етапі – професійно-трудової, консалтингової, експертно-аналітичної, навчальної тощо) міграції фахівців. Це потребує активізації відповідних зусиль, узгодження діяльності українських та іноземних департаментів і структур Міністерства соціальної політики, Державної служби з питань праці, організацій роботодавців, бізнес-асоціацій, вітчизняних і міжнародних організацій із питань праці, зайнятості та міграції, а також провідних корпорацій.

У рамках цього інструменту дієвою інституційною площадкою може стати дальший розвиток і відкриття на території Карпатського регіону нових підприємств з інвестиціями приймаючих країн, що сприятиме створенню нових робочих місць, трансферту технологій, збільшенню обсягів зовнішньоекономічної діяльності, створенню гідних умов праці, зростанню реальної заробітної плати як основного джерела доходів населення та важливого стимулу до трудової діяльності.

8. Інтеграція реемігрантів та іммігрантів із країн-реципієнтів у соціально-економічний простір Карпатського регіону. Для імплементації цього інструменту варто реалізувати такі заходи:

- надання допомоги в пошуку прийняттого місця роботи;
- запровадження державної системи доступного кредитування, установа податкових пільг мігрантам, які бажають відкрити власну справу на території Карпатського регіону;
- проведення переговорів з урядами приймаючих країн щодо розробки та впровадження на основі дольового фінансування спільних програм добровільного повернення мігрантів та їхньої реінтеграції.

Варто наголосити про актуальність створення спеціального регіонального управління в підпорядкуванні створеного центрального органу – Міністерства зовнішніх міграційних зв'язків. Основним завданням регіонального управління зовнішньою міграцією має бути формування й реалізація регіональної політики у сфері міграції, а також виконання функцій щодо розширення легальних каналів працевлаштування населення Карпатського регіону на території країн-реципієнтів, забезпечення гарантій прав трудових мігрантів, укладання міждержавних угод щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення

працівників-мігрантів.

Реалізація цих інструментів дозволить перетворити міграційне середовище на кероване, орієнтоване на реалізацію соціальних, гуманітарних й економічних інтересів населення Карпатського регіону. Ефективна реалізація запропонованих інструментів сприятиме створенню дієвих стимулів щодо пошуків імміграції, залучення кваліфікованих фахівців-іноземців, слугуватиме додатковими чинниками стримування трудової еміграції з Карпатського регіону та зменшення диспропорцій ринку праці, що приведе до підвищення рівня та стандартів якості життя.

Висновки. Обсяги зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України мають тенденцію до зростання за останні роки. Найбільша частка мігрантів регіону за період 2016–2019 рр. виїхала до Угорщини, Польщі та Чехії, а також окремих країн ЄС (Німеччини, Італії, Іспанії). Результати структурного аналізу підтвердили тісні міграційні зв'язки областей регіону із сусідніми державами, зокрема Закарпатської області з Угорщиною, Львівської та Івано-Франківської областей – із Польщею, Чернівецької області – з Молдовою.

Особливо критичними негативними викликами інтенсифікації зовнішньої міграції населення Карпатського регіону є: зростання обсягів освітньої й трудової міграції молоді при активній політиці залучення кадрів у країнах ЄС, посилення дисбалансів регіональних ринків праці, низький рівень оплати праці та доходів населення, відсутність ефекту заміщення робочої сили через низький рівень демографічного відтворення. За таких обставин у Карпатському регіоні повинні відбутися істотні зміни в системі регіонального управління міграційними потоками, які враховували б заходи щодо збереження людських ресурсів, зокрема це формування інформаційно-аналітичної бази зовнішньої міграції регіону; розробка нової електронної системи обліку трудової й освітньої міграції; розробка статистичного забезпечення регулювання міграційних процесів через розрахунок емпіричного показника міграційної активності населення; реалізація системного регіонального моніторингу міграційних векторів; забезпечення інтелектуально-кадрової безпеки регіону; активізація програм обміну кадрами у сферах зайнятості, туризму, освіти, науки, науково-дослідної та інноваційної діяльності; конвергенція інституційної системи регулювання регіональних міграційних потоків із провідними моделями країн ЄС.

Перспективним напрямом дослідження, на нашу думку, є розрахунок соціально-економічних ефектів зовнішньої міграції населення Карпатського регіону та виявлення наслідків для регіональної економіки та соціальної сфери; а також детальне обґрунтування необхідності удосконалення сучасної міграційної політики в Карпатському регіоні з виділенням засобів підвищення якості системи моніторингу зовнішньої міграції, формування системи превентивних інструментів міграційної політики, спрямованих на регулювання регіональних ринків праці.

Список використаних джерел

1. Libanova E. Labour migration from Ukraine: key features, drivers and impact. *Economics and Sociology*. 2019. Vol. 12. No. 1. Pp. 313–328. <https://doi.org/10.14254/2071-789X.2019/12-1/19>.
2. Лібанова Е. М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2(33). С. 11–26. <https://doi.org/10.15407/dse2018.02.11>.
3. Pozniak O. *External labour migration in Ukraine as a factor in socio-demographic and economic development*. CARIM-East Research Report 2012/14. Migration Policy Centre. URL: <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/24857>.
4. Bilan Yu. Migration of the Ukrainian population: economic, institutional and sociocultural factors. London: Ubiquity Press, 2017. 321 p.
5. Lücke M., Saha D. Labour migration from Ukraine: changing destinations, growing macroeconomic impact. Policy Studies Series [PS/02/2019]. Berlin-Kyiv: German Advisory Group, 2019. 35 p.
6. Геєць В. М. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 1. С. 7–22.
7. Регіональна міграційна політика та механізми її реалізації: моногр.; за наук. ред. У. Я. Садова. Інститут регіональних досліджень НАН України. Львів, 2011. 528 с.
8. Карпатський регіон: актуальні проблеми та перспективи розвитку: моногр. у 8 т. Інститут регіональних досліджень НАН України; наук. ред. В. С. Кравців. Т. 2. Соціально-демографічний потенціал; відп. ред. У. Я. Садова. Львів, 2013. 336 с.
9. Малиновська О. А. Міграційна політика України: стан і перспективи розвитку: наук.-аналіт. доповідь. Київ: НіСД, 2010. 32 с.
10. Вовканич С. Й., Бідак В. Я., Левицька О. О. Інтелектуальна міграція населення у контексті соціогуманістичної парадигми української національної ідеї. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2012. Вип. 4. С. 241–250.
11. Van Hear N., Bakewell O., Long K. Push-pull plus: reconsidering the drivers of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 2017. Vol. 44. Is. 6. Pp. 927–944. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1384135>.
12. Rye J. F. The Western European countryside from an Eastern European perspective: case of migrant workers in Norwegian agriculture. *European Countryside*. 2014. Vol. 6. Is. 4. Pp. 327–346. <https://doi.org/10.2478/euco-2014-0018>.
13. Rye J. F. Labour migrants and rural change: the «mobility transformation» of Hitra/Froya, Norway, 2005-2015. *Journal of Rural Studies*. 2017. Vol. 64. Pp. 189–199. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.12.003>.
14. Zimmermann K. F. European Migration: push and pull. *International Regional Science Review*. 1996. Vol. 19. Is. 1–2. Pp. 95–128. <https://doi.org/10.1177/016001769601900211>.

15. Левицька О. О. Міграційний чинник асиметрії розвитку прикордонних регіонів України та Польщі. *Регіональна економіка*. 2016. № 4. С. 56–65.

16. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання: моногр.; наук. ред. У. Я. Садова. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2019. 268 с.

17. Мульська О. П., Бараняк І. Є., Іванюк У. В., Колосінська М. І. Соціально-демографічні чинники та міграційні процеси населення карпатського регіону. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.66>.

18. Levytska O., Mulska O., Ivaniuk U., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T., Lupak R. Modelling the conditions affecting population migration activity in the Eastern European region: the case of Ukraine. *TEM Journal*. 2020. Vol. 9. Is. 2. Pp. 507–514. <https://doi.org/10.18421/TEM92-12>.

19. Мульська О. П., Левицька О. О. Оцінювання соціально-економічних наслідків зовнішньої міграції населення: метод. реком.; за ред. Т. Г. Васильціва. Львів, ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2020. 30 с.

20. Danzer A., Dietz B. Labour migration from Eastern Europe and the EU's quest for talents. *Journal of Common Market Studies*. 2014. Vol. 52. Is. 2. Pp. 183–199. <https://doi.org/10.1111/jcms.12087>.

21. Okólski M. Europe in movement: migration from/to Central and Eastern Europe. CMR Working Papers No. 22/80. Centre of Migration Research (CMR), University of Warsaw. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/140806/1/573870977.pdf>.

22. Vollmer B., Malynovska O. Ukrainian migration research before and since 1991. *Ukrainian migration to the European Union*; O. Fedyuk, M. Kindler eds. Cham: Springer, 2016. Pp. 22–32. https://doi.org/10.1007/978-3-319-41776-9_2.

23. Bauernschuster S., Falck O., Heblich S., Suedekum J., Lameli A. Why are educated and risk-loving persons more mobile across regions? *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2010. Vol. 98. Pp. 56–69. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2013.12.011>.

24. Woo Y., Kim E. Analyzing determining factors of young graduates' decision to stay in lagged regions. *Sustainability*. 2020. Vol. 12(8). Pp. 30–44. <https://doi.org/10.3390/su12083094>.

25. Erdal M., Lewicki A. Polish migration within Europe: mobility, transnationalism and integration. *Social Identities*. 2016. Vol. 22. Is. 1. Pp. 1–9. <https://doi.org/10.1080/13504630.2015.1110351>.

26. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kunytska-Iliash M. V. Social security of Ukraine and the EU: aspects of convergence and improvement of migration policy. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. No. 4. Pp. 50–58. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-4-50-58>.

27. Divinský B. Labor market-migration nexus in Slovakia: time to act in a comprehensive way. International Organization for Migration. Senica: Tlačiareň

Durlák, 2007. 229 p.

28. Dorigo G., Tobler W. Push-pull migration laws. *Annals of the Association of American Geographers*. 1983. Vol. 73. Is. 1. Pp. 1–17. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1983.tb01392.x>.

29. Rogers A. Demographic modeling of the geography of migration and population: a multiregional perspective. *Geographical analysis*. 2008. Vol. 40. Is. 3. Pp. 276–296. <https://doi.org/10.1111/j.1538-4632.2008.00726.x>.

30. Katsarski N. Factors determining migration of the population. *International Journal of Knowledge Management*. 2019. Vol. 30. No. 6. Pp. 1729–1733. <https://doi.org/10.35120/kij30061729K>.

31. Васильців Т., Лупак Р., Куницька-Ляш М., Левицька О., Мульська О. Інструменти регіональної політики збереження людського ресурсу засобами регулювання зовнішньої міграції молоді сільських територій Карпатського регіону. *Agricultural and Resource Economics*. 2020. Vol. 6. No. 3. Pp. 149–170. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.03.09>.

32. Williams A. M. International migration, uneven regional development and polarization. *European Urban and Regional Studies*. 2009. Vol. 16. Is. 3. Pp. 309–322. <https://doi.org/10.1177/0969776409104695>.

33. Мульська О. П., Бараняк І. Є. Прогностична модель формування україно-німецької міграційної системи. *Економіка і прогнозування*. 2019. № 2. С. 119–136. <https://doi.org/10.15407/eip2019.02.120>.

References

1. Libanova E. (2019), Labour migration from Ukraine: key features, drivers and impact. *Economics and Sociology*, vol. 12, no. 1, pp. 313–328. <https://doi.org/10.14254/2071-789X.2019/12-1/19>.

2. Libanova, E. (2018), External labor migration of Ukrainians: scale, causes, consequences. *Demography and social economy*, vol. 2(33), pp. 11–26. <https://doi.org/10.15407/dse2018.02.11>.

3. Pozniak, O. (2012), *External labour migration in Ukraine as a factor in socio-demographic and economic development*. CARIM-East Research Report 2012/14. Migration Policy Centre, available at: <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/24857>.

4. Bilan, Yu. (2017), *Migration of the Ukrainian population: economic, institutional and sociocultural factors*. Ubiquity Press, London, UK.

5. Lücke, M., and Saha, D. (2019), Labour migration from Ukraine: changing destinations, growing macroeconomic impact. Policy Studies Series [PS/02/2019]. German Advisory Group, Berlin-Kyiv, available at: https://www.german-economic-team.com/ukraine/wp-content/uploads/sites/7/GET_UKR_PS_02_2019_en.pdf.

6. Heyets, V. M. (2016), Ukraine's economy: key problems and prospects. *Economy and forecasting*, vol. 1, pp. 7–22.

7. Sadova, U. Ya. ed. (2011), *Rehional'na mihratsiyna polityka ta mekhanizmy yiyi realizatsiyi* [Regional migration policy and mechanisms for its implementation],

Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine.

8. Kravtsiv, V. S. ed. (2013), *Karpatskyi rehion: aktualni problemy ta perspektyvy rozvytku* [The Carpathian region: problems and prospects of development] in 8 vol. Vol. 2 *Sotsialno-demohrafichnyi potentsial* [Socio-demographic potential], ed. U. Ya. Sadova. Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine.

9. Malynovska, O. (2014), *Mihratsiyina polityka Ukrayiny: stan i perspektyvy rozvytku. Analychna dopovid* [The migration policy of Ukraine: status and prospects of development. Analytical Report], NiSD, Kyiv, Ukraine.

10. Vovkanych, S. Y., Bidak, V. Y. and Levytska, O. O. (2012), Intellectual migration of the population in the context of the socio-humanistic paradigm of the Ukrainian national idea. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, vol. 4, pp. 241–250.

11. Van Hear, N., Bakewell, O. and Long, K. (2017), Push-pull plus: reconsidering the drivers of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol. 44, is. 6, pp. 927–944. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1384135>.

12. Rye, J. F. (2014), The Western European countryside from an Eastern European perspective: case of migrant workers in Norwegian agriculture. *European Countryside*, vol. 6, is. 4, pp. 327–346. <https://doi.org/10.2478/euco-2014-0018>.

13. Rye, J. F. (2017), Labour migrants and rural change: the “mobility transformation” of Hitra/Froya, Norway, 2005–2015. *Journal of Rural Studies*, vol. 64, pp. 189–199. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.12.003>.

14. Zimmermann, K. F. (1996), European Migration: Push and Pull. *International Regional Science Review*, vol. 19, is. 1–2, pp. 95–128. <https://doi.org/10.1177/016001769601900211>.

15. Levytska, O. (2016), Migration factor for the development asymmetry of border regions of Ukraine and Poland. *Regional Economy*, no. 4, pp. 56–65.

16. Sadova, U. ed. (2019), *Mihratsiia v umovakh transformatsii rehionalnykh rynkiv pratsi Ukrainy: mekhanizmy rehuliuвання* [Migration in terms of transformation of regional labour markets of Ukraine: mechanisms of regulation], Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine.

17. Mulska, O. P., Baraniak, I. Ye., Ivaniuk, U. V. and Kolosinska, M. I. (2019), Socio-demographic factors and migration processes of the population in the Carpathian region. *Efektivna ekonomika*, vol. 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.11.66>.

18. Levytska, O., Mulska, O., Ivaniuk, U., Kunytska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. and Lupak, R. (2020), Modelling the conditions affecting population migration activity in the Eastern European region: the case of Ukraine. *TEM Journal*, vol. 9, is. 2, pp. 507–514. <https://doi.org/10.18421/TEM92-12>.

19. Mulska, O. and Levytska, O. (2020), *Otsinyuvannya sotsial'no-ekonomichnykh naslidkiv zovnishn'oyi mihratsiyi naseleńnya: metodychni rekomendatsiyi* [Assessment of socio-economic effects of external migration: methodical recommendations], Dolishniy Institute of Regional Research of NAS of

Ukraine, Lviv, Ukraine.

20. Danzer, A. and Dietz, B. (2014), Labour migration from Eastern Europe and the EU's quest for talents. *Journal of Common Market Studies*, vol. 52, is. 2, pp. 183–199. <https://doi.org/10.1111/jcms.12087>.

21. Okólski, M. (2007), Europe in movement: migration from/to Central and Eastern Europe. CMR Working Papers No. 22/80. Centre of Migration Research (CMR), University of Warsaw, available at: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/140806/1/573870977.pdf>.

22. Vollmer, B., and Malynovska, O. (2016), Ukrainian Migration Research Before and Since 1991 In Ukrainian Migration to the European Union eds O. Fedyuk and M. Kindler. IMISCOE Research Series Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-41776-9_2.

23. Bauernschuster, S., Falck, O., Heblich, S., Suedekum, J. and Lameli, A. (2010), Why are educated and risk-loving persons more mobile across regions? *Journal of Economic Behavior & Organization*, vol. 98, pp. 56–69. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2013.12.011>.

24. Woo, Y. and Kim, E. (2020), Analyzing determining factors of young graduates' decision to stay in lagged regions. *Sustainability*, vol. 12(8), pp. 30–44. <https://doi.org/10.3390/su12083094>.

25. Erdal, M. B. and Lewicki, A. (2016), Polish migration within Europe: mobility, transnationalism and integration. *Social Identities*, vol. 22, is. 1, pp. 1–9. <https://doi.org/10.1080/13504630.2015.1110351>.

26. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L. and Kunytska-Iliash, M. V. (2019), Social security of Ukraine and the EU: aspects of convergence and improvement of migration policy. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 5, no. 4, pp. 50–58. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-4-50-58>.

27. Divinský, B. (2007). Labor market-migration nexus in Slovakia: time to act in a comprehensive way. International Organization for Migration. Tlačiareň Durlák, Senica, Slovakia.

28. Dorigo, G. and Tobler, W. (1983), Push-pull migration laws. *Annals of the Association of American Geographers*, vol. 73, no. 1, pp. 1–17. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8306.1983.tb01392.x>.

29. Rogers, A. (2008), Demographic modeling of the geography of migration and population: a multiregional perspective. *Geographical analysis*, vol. 40, no. 3, pp. 276–296. <https://doi.org/10.1111/j.1538-4632.2008.00726.x>.

30. Katsarski, N. (2019), Factors determining migration of the population. *International Journal of Knowledge Management*, vol. 30, no. 6, pp. 1729–1733. <https://doi.org/10.35120/kij30061729K>.

31. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Kunytska-Iliash, M., Levytska, O. and Mulska, O. (2020), Instruments of regional policy for human resources conservation by means of regulation of external youth migration of rural territories of the Carpathian region. *Agricultural and Resource Economics*, vol. 6, no. 3, pp. 149–170. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.03.09>.

32. Williams, A. M. (2009), International migration, uneven regional development and polarization. *European Urban and Regional Studies*, vol. 16, no. 3, pp. 309–322. <https://doi.org/10.1177/0969776409104695>.

33. Mulska, O. P., and Baranyak, I. Ye. (2019), Formation of the forecasting model for Ukrainian-German migration system. *Economy and forecasting*, vol. 2, pp. 119–136. <https://doi.org/10.15407/eip2019.02.120>.

Citation:

Стиль – ДСТУ:

Семів С., Березівський Я., Бараняк І., Мульська О., Іванюк У. Пріоритети та інструменти регулювання зовнішньої міграції населення Карпатського регіону України. *Agricultural and Resource Economics*. 2021. Vol. 7. No. 2. Pp. 160–181. <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.09>.

Style – APA:

Semiv, S., Berezivskiy, Y., Baranyak, I. Mulska, O. and Ivaniuk, U. (2021), Priorities and tools of regulation of external migration in the Carpathian region of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics*, vol. 7, no. 2, pp. 160–181. <https://doi.org/10.51599/are.2021.07.02.09>.